

Załącznik
do uchwały Nr XI / 66 / 15
Rady Gminy Sterdyń
z dnia 29 grudnia 2015r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE STERDYŃ
NA LATA 2016 – 2018**

Sterdyń 2015

SPIS TREŚCI

- I. Wprowadzenie
- II. Charakterystyka środowiska lokalnego i występujących problemów społecznych.
- III. Cele gminnego programu wspierania rodziny.
- IV. Odbiorcy programu - grupy docelowe.
- V. Realizacja postawionych celów programu.
- VI. Przewidywane efekty i rezultaty Programu.
- VII. Źródła finansowania Programu.
- VIII. Monitoring i ewaluacja Programu.
- IX. Podsumowanie.

I. Wprowadzenie.

Niniejszy Program został opracowany w oparciu o założenia ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332). Jest kontynuacją pierwszego Programu Wspierania Rodziny opracowanego na lata 2013-2015 przyjętego Uchwałą Nr XXII/149/13 Rady Gminy Sterdyń. Ustawa nakłada na samorządy podejmowanie i prowadzenie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Istotnym elementem programu będą działania profilaktyczne, integracyjne, aktywizujące oraz zapobiegające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Art. 6, pkt. 14 ustawy o pomocy społecznej definiuje rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, która prowadzi do kształtowania właściwych postaw i prawidłowego funkcjonowania w życiu społecznym jej członków, w szczególności dzieci i młodzieży. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest drogowskazem, którą drogę wybrać i nadaje sens egzystencji każdego człowieka. Dlatego osłabienie zarówno sfery materialno - bytowej rodziny jak i więzi rodzinnych wymaga podjęcia stosownych działań ze strony samorządu jak i państwa. Podstawą podejmowanych działań jest nie tylko przywrócenie rodzinie zdolności do właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich ale także do prawidłowego i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Każda rodzina powinna mieć zapewnione wsparcie w instytucjach gwarantujących określone zadania.

Problemy w rodzinach są często złożone i wymagają zaangażowania wielu instytucji i podmiotów działających na rzecz rodziny oraz ich ścisłej współpracy. Praca na rzecz rodziny powinna angażować również środowisko lokalne danej rodziny jak również powinna aktywizować samą rodzinę w przezwyciężaniu powstałych trudności życiowych. Różnorodne formy pomocy prawidłowo zorganizowane i przeprowadzone pozwolą rodzinie przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w funkcjonowaniu spoczywa zarówno na jednostkach samorządu terytorialnego jak również organach administracji rządowej. Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu będą spójne z następującymi aktami prawa:

1. Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn.zm.)

3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
4. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz.1356 z późn.zm.)

II. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA LOKALNEGO I WYSTĘPUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Gmina Sterdyń jest gminą wiejską , w skład której wchodzi 30 miejscowości. Liczba ludności w gminie Sterdyń na dzień 30 listopada 2015r. wynosiła 4 252 osób, w tym 2 113 kobiet i 2 139 mężczyzn.

Tabela. 1. Statystyka mieszkańców gminy Sterdyń według płci w latach 2013-2015

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba kobiet	2200	2156	2113
Liczba mężczyzn	2225	2182	2139

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ewidencji ludności Urzędu Gminy Sterdyń

Jak wynika z przedstawionej tabeli w gminie w ostatnich trzech latach zamieszkiwało więcej mężczyzn niż kobiet.

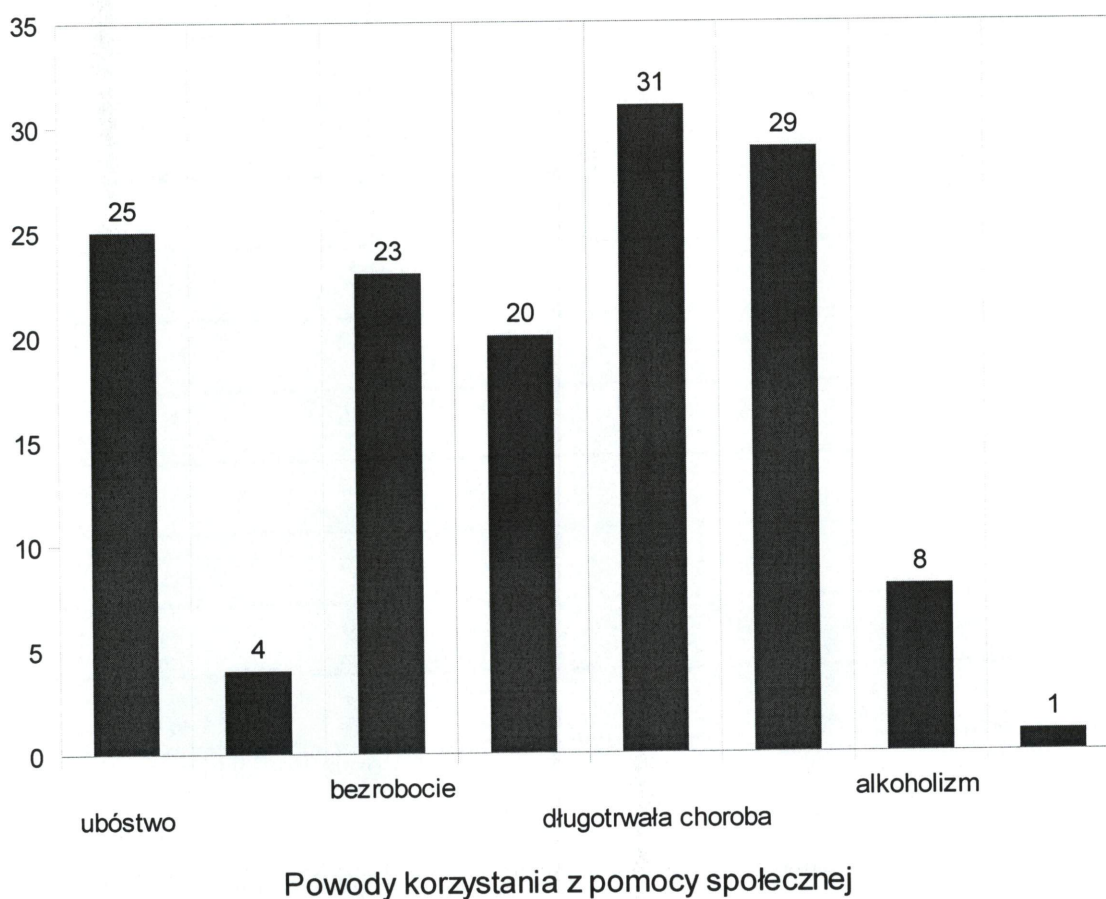
Tabela 2. Struktura mieszkańców gminy według wieku za rok 2015

Wyszczególnienie	Liczba osób w poszczególnych grupach wiekowych			% w stosunku do danych za rok 2013
	2013	2014	2015	
Wiek od 0 do 18 lat	739	656	678	< 8,25
Wiek od 18 lat do 60 lat kobiety Wiek od 18 lat do 65 lat mężczyźni	2692	2649	2596	< 3,57
Powyżej 60 lat kobiety Powyżej 65 lat mężczyźni	994	1033	978	< 1,61

Źródło. Dane pochodzą z ewidencji ludności w Urzędzie Gminy Sterdyń

Ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2014 korzystało 118 osób, co stanowi 2,72 % ogólnej liczby mieszkańców. Diagnoza lokalna dotycząca występujących problemów w rodzinach została opracowana w oparciu o dane statystyczne sporządzane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Wykres.1. Powody trudnej sytuacji życiowej klientów korzystających z pomocy społecznej

Źródło. Sprawozdanie półroczne 2015 Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do najważniejszych powodów, które zmuszają rodziny do korzystania z pomocy społecznej należy długotrwała choroba członka rodziny. Również wiele rodzin korzysta z pomocy społecznej z powodu występującej w rodzinie bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wiele rodzin znajduje się w trudnej sytuacji z powodu występującego w rodzinie bezrobocia któregoś z rodziców. Poniższa tabela przedstawia w jaki sposób w roku 2015 kształtowała się liczba osób

bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w poszczególnych miesiącach roku 2015r.

Tabela.3.Liczba zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych w okresie I - XI 2015

Poszczególne miesiące 2015r.	Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Sterdyń	
	Ogółem	w tym kobiet
Styczeń	172	83
Luty	172	81
Marzec	154	76
Kwiecień	153	75
Maj	150	72
Czerwiec	149	69
Lipiec	144	66
Sierpień	137	64
Wrzesień	134	58
Październik	130	59
Listopad	129	54

Źródło. Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sokołowie Podlaskim

Trudna sytuacja życiowa ma bezpośredni wpływ na codzienne funkcjonowanie rodziny. Z analizy danych statystycznych wynika, że niezbędna jest praca w zakresie wsparcia rodziny na różnych płaszczyznach oraz w różnych etapach życia jej członków. Obowiązkiem jednostek samorządu terytorialnego jest wspieranie wszystkich rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Skuteczną pomoc w tym zakresie można osiągnąć poprzez wspólne działania wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i ich rodzicami.

Gminny Program Wsparcia Rodziny powinien zapewnić możliwie szeroki wachlarz pomocy dla rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz stworzyć tym rodzinom możliwość skorzystania z odpowiednich form wsparcia dostosowanych do występujących w rodzinie problemów.

Głównymi filarami wsparcia rodziny w gminie są pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Do najważniejszych zadań pracowników socjalnych należy w szczególności:

- dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń,
- udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej,
- pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej w uzyskaniu dostępu do niezbędnego poradnictwa specjalistycznego.

Asystent Rodziny w naszej gminie zatrudniony był w roku 2015 po raz trzeci. Z pomocy Asystenta Rodziny w każdym roku korzystało 5 rodzin przeżywających trudności w pełnieniu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zadaniem Asystenta Rodziny jest wsparcie aktywności społecznej, pomoc w rozwiązaniu problemów wychowawczych, socjalnych, psychologicznych oraz nabycie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.

Do niepokojących zjawisk występujących ostatnio w rodzinach należy zaliczyć inne problemy społeczne jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość. Skutkiem występowania takich problemów w rodzinie może być agresja, przemoc, rozpad więzi rodzinnych, brak poczucia stabilizacji i bezpieczeństwa. Rodzina dysfunkcyjna, doświadczająca różnych problemów życiowych jest objęta pomocą w wielu formach. Poniższa tabela przedstawia formy pomocy realizowanej w gminie dla rodzin wychowujących niepełnoletnie dzieci.

Tabela.3.Formy udzielonej pomocy dla rodzin z dziećmi w 2014r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba osób
1.	Stypendia : socjalne motywacyjne	58 38
2.	Pomoc państwa w zakresie dożywiania	83
3.	Świadczenia rodzinne	268
4.	Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	12
5.	Wyprawka szkolna	34
6.	Karta Dużej Rodziny	74

Źródło: Opracowanie własne

Rodziny doznające przemocy domowej korzystają z różnych form wsparcia i pomocy wielu służb zaangażowanych w pracę w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Praca z rodziną dotkniętą przemocą domową odbywa się w oparciu o uruchomioną procedurę „Niebieskie Karty”.

W roku 2014 do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 4 Niebieskie Karty, natomiast w okresie od 1 stycznia 2015 do 31 października 2015r. wpłynęło 7 formularzy Niebieskiej Karty.

Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie są przez cały czas trwania procedury Niebieskie Karty monitorowane pod względem zachowania bezpieczeństwa poszczególnych członków rodziny. Monitoring tych rodzin utrzymywany jest również po zakończeniu procedury Niebieskie Karty.

W gminie Sterdyń pieczę zastępczą objętych jest dwoje dzieci. Dzieci przebywają w rodzinie zastępczej spokrewnionej.

III. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest stworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji rodzin dotkniętych różnorodnymi problemami, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działania profilaktyczne w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Cele szczegółowe Programu:

1. Stała diagnoza i monitoring skali problemów i potrzeb występujących w rodzinach.
2. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
3. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym.
4. Działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i rodziców w tym promowanie właściwych postaw rodzicielskich poprzez uczestnictwo rodzin w projektach do nich kierowanych.
5. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz minimalizowanie skutków niedostosowania społecznego.
6. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
7. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

IV. Odbiorcy Programu

Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkujące na terenie gminy Sterdyń. Program w szczególności skierowany będzie do:

1. rodzin niezaradnych życiowo, przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
2. rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym, znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, w których występują konflikty, uzależnienia, ubóstwo, bezrobocie i inne niekorzystne zjawiska społeczne,
3. rodzin dotkniętych przemocą domową.

V. Realizacja postawionych celów Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym różne trudności, że taka sytuacja nie musi być trwała. Działania prowadzone w ramach Programu będą realizowane poprzez:

1. Rozpoznanie środowiska lokalnego w formie diagnozowania występujących potrzeb społecznych.
2. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno - bytowej, w tym objęcie dożywianiem wszystkich dzieci wymagających takiego wsparcia.
3. Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
4. Wspieranie rodzin zagrożonych kryzysem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego.
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem.
6. Wspieranie działań prowadzonych przez instytucje, organizacje społeczne i osoby fizyczne na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
7. Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu dysfunkcji rodziny.
8. Zapewnienie uczestnictwa w szkoleniach, prelekcjach i warsztatach pracownikom instytucji zajmujących się wsparciem rodziny.
9. Poszerzenie dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego dla rodzin z terenu gminy.

VI. Przewidywane efekty i rezultaty Programu.

Przewidywanym efektem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie:

1. poprawa sytuacji materialnej i społecznej dziecka i rodziny,
2. przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
3. ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego,
4. zminimalizowanie negatywnych zachowań rodziców,
5. stworzenie skutecznego systemu wsparcia rodziny w gminie.

VII. Źródła finansowania

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 odbywać się będzie:

1. ze środków własnych samorządu terytorialnego,
2. z dotacji celowych z budżetu państwa,
3. ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VIII. Monitoring i ewaluacja Programu.

Monitoringiem realizowanego Programu będzie zajmował się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem prowadzonego monitoringu będzie:

1. rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy,
2. stan zaawansowania prowadzonych działań,
3. ocenę stopnia zadowolenia członków rodzin z oferowanej pomocy,
4. ocenę zaangażowania jednostek pracujących na rzecz rodziny,
5. zebranie informacji do planowania działań profilaktycznych na lata następne.

Ewaluacja Programu pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków na ich realizację. Ewaluacja wskaże kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych.

Program pozwoli stworzyć warunki dla prawidłowego funkcjonowania rodziny w społeczeństwie .

W terminach do 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

IX. Podsumowanie.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada stworzenie optymalnych warunków poprawy jakości życia rodzin zamieszkałych na terenie naszej gminy.

Zapewnienie odpowiedniego wsparcia i pomocy przyczyni się do wzmocnienia kompetencji rodziców w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi oraz poprawy ich sytuacji. Przy wspieraniu rodziny duży nacisk będzie położony na działania profilaktyczne. Działania profilaktyczne ukierunkowane będą na ograniczenie liczby przypadków krzywdzenia dzieci oraz zapewnienie im odpowiednich warunków rozwoju. Realizacja Programu będzie prowadzona w taki sposób aby stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu własnego potencjału, rozwiązywały własne problemy, a tym samym wychodziły z kryzysu, w jakim się znalazły. Wsparcie rodziny będzie zapewnione w takich sytuacjach gdy rodzina nie będzie w stanie samodzielnie rozwiązywać istniejących problemów. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji programu będzie ścisła współpraca instytucji działających na rzecz rodziny oraz podejmowanie skoordynowanych działań poszczególnych służb na rzecz wzmocnienia rodziny. Prowadzone działania w ramach Programu wpłyną pozytywnie na poprawę życia wielu rodzin w naszej gminie.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Kazimierz Pawluczak

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania i realizacji gminnych programów wspierania rodziny wynika z art.176 pkt 1 i art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332). Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina ma obowiązek w ramach zadań własnych zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu opracowany jest 3-letni program wspierania rodziny. Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych.

Celem realizacji programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**

Kazimierz Pawluczak